

SCI-CONF.COM.UA

SCIENCE AND EDUCATION: SYNERGY OF INNOVATION

**PROCEEDINGS OF XI INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JUNE 15-17, 2026**

**BERLIN
2026**

SCIENCE AND EDUCATION: SYNERGY OF INNOVATION

Proceedings of XI International Scientific and Practical Conference

Berlin, Germany

15-17 June 2026

Berlin, Germany

2026

UDC 001.1

The 11th International scientific and practical conference “Science and education: synergy of innovation” (June 15-17, 2026) MDPC Publishing, Berlin, Germany. 2026. 381 p.

ISBN 978-3-954753-01-7

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Science and education: synergy of innovation. Proceedings of the 11th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Berlin, Germany. 2026. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/xi-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-and-education-synergy-of-innovation-15-17-06-2026-berlin-nimechchina-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: berlin@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2026 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2026 MDPC Publishing ®

©2026 Authors of the articles

PSYCHOLOGICAL SCIENCES

40. *Кривенко Т. С.* 217
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ
ЧОТИРИКОМПОНЕНТНОЇ МОДЕЛІ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ
ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ
ДО НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ КОЛИШНІМ
КОМБАТАНТАМ

SOCIOLOGICAL SCIENCES

41. *Горова С.* 225
БІБЛІОТЕЧНІ УСТАНОВИ – ІНФОРМАЦІЙНИЙ МЕДІАТОР
ДЛЯ КОРИСТУВАЧА

ART

42. *Демєхін Д. В.* 236
КОНЦЕПЦІЯ «ВЕРТИКАЛЬНОГО КІНО» МАЙІ ДЕРЕН ЯК
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ХОРЕОКІНО
43. *Охримчук М. В.* 241
АРТИСТИЧНІ ТА ВИКОНАВСЬКІ ЗАДАЧІ МУЗИКИ
МАКСИМА БЕРЕЗОВСЬКОГО

PHILOLOGICAL SCIENCES

44. *Арефьєва Н. Г.* 243
ДО ПИТАННЯ ПРО ВНУТРІШНЮ ФОРМУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ
ІЗ КОМПОНЕНТОМ «КЛЕПКА/КЛЁПКА»
45. *Гулієва Д. О., Котюча А. В.* 248
GAMIFICATION OF VOCABULARY LEARNING VIA MOBILE
APPLICATIONS
46. *Залєснова О. В.* 253
СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ МОДАЛЬНИХ ПЕРИФРАСТИЧНИХ
КОНСТРУКЦІЙ З ІСПАНСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ
47. *Кічук А. А., Савранчук І. П.* 260
LEXICAL-SEMANTIC CHARACTERISTICS OF MARITIME
TERMINOLOGY IN DISNEY'S ANIMATED FILM "MOANA"
48. *Клімова Д. Н.* 263
УКРАЇНСЬКІ ІММІГРАНТИ В АМЕРИКАНСЬКОМУ
ПЛАВИЛЬНОМУ КОТЛІ (НА МАТЕРІАЛІ ПЕРЕКЛАДУ
РОМАНУ АСКОЛЬДА МЕЛЬНИЧУКА "ПОСОЛ МЕРТВИХ")
49. *Косаківська О. Є., Колегаєва І. М.* 267
САМОТНІСТЬ І РОЗЧАРУВАННЯ В «АМЕРИКАНСЬКІЙ МРІЇ»
ЯК СЕНСОТВІРНІ КОНЦЕПТИ У РОМАНІ ДЖОНА
СТЕЙНБЕКА «ПРО МИШЕЙ І ЛЮДЕЙ»
50. *Нежельська Ю. О., Савранчук І. П.* 271
PECULIARITIES OF CHARACTER PORTRAYAL IN GEORGE
R. R. MARTIN'S NOVEL "A SONG OF ICE AND FIRE"

PHILOLOGICAL SCIENCES

ДО ПИТАННЯ ПРО ВНУТРІШНЮ ФОРМУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ІЗ КОМПОНЕНТОМ «КЛЕПКА/КЛЁПКА»

Арефьєва Наталія Георгіївна,

д. філол. н., доцент
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна

Вступ. Фразеологізми – невичерпне джерело архаїчних культурних смислів, дзеркало матеріальної і духовної культури етносу. Незважаючи на фундаментальні багатоаспектні дослідження і величезні здобутки вітчизняних і зарубіжних видатних фразеологів (див. праці Б. О. Ларіна, В. П. Жукова, В. М. Мокієнка, К. Нічевої, В. М. Телія, М. Л. Ковшової, А. О. Івченка, М. Ф. Алефіренка, І. О. Подюкова, В. В. Коваля, В. Д. Ужченка, Л. П. Дядечко та ін.), чимало питань у галузі фразеології, як і раніше, перебувають в епіцентрі наукових дискусій.

Метою роботи є виявлення внутрішньої форми слов'янських фразеологізмів із компонентом «клепка/клёпка».

Матеріали та методи. Матеріал дослідження становили українські, російські, білоруські, польські фразеологізми з лексичним компонентом «клепка/клёпка», джерелом – доступні Фразеологічні словники, загальнонародні і регіональні, у яких зафіксовано такі фразеологізми.

Результати та обговорення. Відзначимо насамперед доволі широкую представленість фразеологізмів із лексичним компонентом «клепка/клёпка» у слов'янських мовах, зокрема в українській, російській, білоруській, польській. Цей факт науковці цілком слушно пов'язують із важливою роллю об'єктів матеріальної культури і ремісництва у слов'ян [1; 2]. Прикметно, що лексема «клёпка» представлена в Словнику-довіднику «Знаки української

етнокультури»: «**клепка** (зменшені – **клёпонька, клёпочка**) – кожна з опуклих дощечок, з яких складається бочка, діжка тощо; у народі – символ необхідного розумового складника, на основі чого розвинулися фразеологізми: *клепки розсохлися* у кого, *клепку загубив* хто; *немає (не вистачає, не стає, бракує) однієї (третьої, п'ятої, сьомої, дев'ятої, десятої) клепки в голові* у кого (кому) – хтось дурнуватий, несповна розуму; *клепку вставити* кому – навчити, на розум наставити когось» [3, с. 290]. Автори Історико-етимологічного словника «Русская фразеология» О. К. Біріх, В. М. Мокієнко, Л. І. Степанова наводять цікаву версію походження слов'янських фразеологізмів зі словом «клепка/клёпка», посилаючись на праці В. І. Коваля та А. О. Івченка: «Внутрішня форма цієї моделі <...> може бути відновлена через етнокультурні уявлення про діжку (тісто) як один із сакральних предметів домашнього вжитку, оскільки діжка виготовляється саме з клепок (вузьких дощечок), кількість яких виявляється дуже істотною обставиною, що дозволяє оцінити діжку за ознакою “придатність/непридатність”» [2, с. 303]. Окрім того, за народними віруваннями, успіх виготовлення тіста пов'язували із кількістю клепок: парну кількість вважали залогом вдалого виготовлення тіста, тоді як непарну кількість – невдалого [2, с. 303]. Цікавим видається припущення О. В. Тищенка щодо номінацій, у яких простежено зв'язок клепки з дерев'яним посудом. Такі номінації, на думку науковця, «безпосередньо корелюють зі значенням дерева, тобто оцінкою розумових здібностей людини через загальнономовні “дерев'яні метафори” (пор. *дубина, дубовий; дубиноголовий*): вмістилище, посуд метонімічно уподібнюється голові як зіпсованому, дефектному механізму» (переклад українською тут і далі наш – Н. А.) [1, с. 206].

Переважна більшість фразеологізмів закріплює мотив відсутності *клепки*, що вдало переосмислюється у народній свідомості, позначаючи розумово обмежену, недоумкувату, тобто неповноцінну людину, пор. численні приклади: *без сьомої клепки в голові* [УПП, с. 255]; *не вистачає клепки в голові* [УПП, с. 255]; *без третьої без [третьої (сьомої, десятої і т. ін.)] клепки*

(клепок) [у голові (у тім'ї)]; без клепок [у голові (у тім'ї)] – зневажл. ‘хто-небудь дурний, ненормальний; розумово обмежений, недоумкуватий’: – Ні, він [Коська] таки без десятої клепки, цей хлопець! (Ю. Збанацький. Морська чайка.) [ФСУМ, с. 77–78]; нема (не вистачає і т. ін.) однієї (третьої і т. ін.) клепки [у голові] у кого, кому – зневажл. ‘хто-небудь дурний’: – Якщо в нього клепки не вистачає, – кинула Оляна, – то хай злазить з начальницького коня і стає до нас водовозом (В. Вільний. Кому співають жайвори.) [ФСУМ, с. 78]; рос. без клёпки в голове – волг., зневажл. ‘про вкрай нерозумну людину’ [БСРП, с. 288]; [одной] клёпки [в голове] нет (не хватаєт) у кого – народн., жарт.-ірон. ‘про нерозумну, некмітливу людину’ [БСРП, с. 288]; волг. девятой клёпки не хватаєт [БСРП, с. 288]; клёпок не хватаєт у тому самому значенні [БСРП, с. 288]. Із цим самим значенням вживаються фразеологізми, що побутують у російських говірках Одещини: нет клёпки в головѣ (Ст. Некр.) [ФСРГО, с. 138]; клёпки одной не хватает [ФСРГО, с. 111], а також білоруські і польські фразеологізми: біл. клёпкі (клёпак) не хапае (не стае) [у галаве] у каго: Ён, каб захацеў, мог бы настаўнікам стаць... – Які ж з яго настаўнік, калі ў яго клёпкі не хапае? (Навуменка) [8, т. 2, с. 828]; без клёпкі ў галаве: Самога Дульку калі не лічылі апошнім ёлупам і прайдзісветам, дык усе звалі дзіваком без клёпкі ў галаве (Кірзэнка) [8, т. 1, с. 584]; пол. *brakuje ti [piątej] klepki; klepki ti się pomieszały, przewracały: Miałem ciebie [...] za rozumnego człowieka – a tobie, jak widzę, piątej klepki brakuje!* (KaczJk. Olbracht. II, 412) [9 t. 1, s. 328]. Ціла низка наведених до цих одиниць синонімічних фразеологізмів (пор. не всі вдома; нема кебети; нема царя в голові; рос. кабайшныя сёмечки в головѣ; пётрик не рабòтает; біл. дах паехаў; зрух на фазе; мазгі адсохлі (у 2 знач.); мазгі набакір; мазгі не на месцы; мякіна ў галаве; не ўсе дома; салома ў галаве; шарыкі за ролікі заходзяць; без галавы; без цара ў галаве; з прыветам, а також близькі за значенням діалектні фраземи, що побутують у російських говірках Одещини – дурная кьнтя; кабайшная голова; кòпу в головѣ не хватает; кьнтя не рабòтает; несполна розуму; порòжня голова; рòзуму на пять бань і т. ін.) і фразеологізмів-антонімів

(пор., наприклад, біл. *галава варыць; галава на плячах; кацялок варыць; мазгі вараць; не галава, а дом саветаў; светлая галава*) яскраво свідчить про таке: *діжка* у народній свідомості уподібнюється *голові*; відсутність однієї із частин *діжки* сприймається як неповноцінність – саме базова ознака неповноцінності лежить у підґрунті створення внутрішньої форми фразеологізмів із компонентом «клепка/клёпка» на позначення дурної, розумово обмеженої, тобто неповноцінної людини.

Ця ж сама ознака, ознака неповноцінності, лежить у підґрунті створення фразеологізмів, у лексичному складі яких – *клепки* неякісні або зіпсовані, пор.: *розсохлися клепки* у кого – зневажл. ‘хтось поводить себе нерозумно, видається розумово обмеженим’: [Прокіп:] *У Ярини дійсно трошки клепки розсохлись. Обруч треба зробити і воно зразу пройде* (О. Корнійчук) [СФУМ, с. 301]; рос. *клёпка слаба* у кого – ворон., несхв. ‘про слабовільну, нерозумну людину’ [БСРП, с. 288]; *клёпки расклепались* у кого – волг., жарт.-ірон. ‘про нерозумну, некмітливу людину’ [БСРП, с. 288]. Цілком логічним видається у цьому ракурсі мотив ремонту діжки, коли вставлення *клепки* уподібнюється позитивному впливу на людину: *вставляти / вставити клепку (клепки) кому* – ірон. ‘наставляти на розум, повчати’: – *Може, саме вас Господь Бог сотворив. Дак [так] чого ж він забув вам уставити десяту клепку?* (О. Ковінька. Попав пальцем у небо) [ФСУМ, с. 78].

Надзвичайно важливу роль діжки і *клепки* як її частини у народній свідомості відбиває, на наш погляд, прислів’я *Не собрав клёпок, не собьёшь и бочки* [БСРПС, с. 405].

Висновки. Отже, розглянувши слов’янські фразеологізми з компонентом «клепка/клёпка» відзначимо: *діжка* – важливий об’єкт матеріальної культури слов’ян, цілісність і якість якого метафорично переосмислюється у народній свідомості, уподібнюючись *голові* людини за допомогою *клепки* як найважливішої частини діжки. У підґрунті вибудовування фразеологізмів із компонентом «клепка/клёпка» лежить базова ознака «повноцінність/неповноцінність».

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Тищенко О. В. Паремии, связанные с обозначением объектов материальной культуры и ремесел в славянских языках. *Roczniki Humanistyczne*. Т. LXIII, zeszyt 7. 2015. С. 193–224.
2. ИЭС – Русская фразеология. Историко-этимологический словарь: ок. 6000 фразеологизмов / СПбГУ; Межкаф. словарный каб. им. Б. А. Ларина; А. К. Бирих, В. М. Мокиенко, Л. И. Степанова; под ред. В. М. Мокиенко. 3-е изд., испр. и доп. Москва : Астрель: АСТ : Люкс, 2005. 926, [2] с.
3. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: словник-довідник. Київ : Довіра, 2006. 703 с.
4. УПП – Українські прислів'я та приказки / С. В. Мишанич, М. М. Пазяк. Київ : Вид-во «Дніпро», 1984. 392 с.
5. ФСУМ: Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологічний словник української мови. Київ : Освіта, 1998. 224 с.
6. БСРП – Мокиенко В. М., Никитина Т. Г. Большой словарь русских поговорок. Москва : ЗАО «ОЛМА Медиа Групп», 2007. 784 с.
7. ФСРГО – Арефьева Н. Г. Фразеологічний словник російських говірок Одещини. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2020. 236 с.
8. Лепешаў І. Я. Слоўнік фразеалагізмаў: у 2 т. Мінск : Беларус. Энцыклапедыя імя П. Броўкі, 2008. Т. 1. А–Л. 672 с. Т. 2. М–Я. Выданне 2-ое, дапоўн. і выпр. 970 с.
9. Skorupka St. Słownik frazeologiczny języka polskiego: w 2 t. W. : Weedzarpowszechna, 1974. Т. 1. 788 s.
10. СФУМ – Словник фразеологізмів української мови / [уклад. В. М. Білоноженко та ін.]. Київ : Наукова думка, 2003. 788 с.
11. БСРПС – Мокиенко В. М., Никитина Т. Г., Николаева Е. К. Большой словарь русских пословиц. Москва : ОЛМА «Медиа групп», 2010. 1026 с.